

אלה הם היורדים

קליפורניה, שם נשא לאשה חברת-הגנה ירושלמית, לשעבר אחת מפקודיו, שהיא כיום בעלת בית-מסחר לתכשיטים. בשנה הבאה הוא מתכוון לשוב ארצה.

★ ★ ★

מתן לאנשי שדומנו

במונטריאל שבקנדה אפשר לפגוש את יצחק בנבנישתי, איש-עסקים מצליח המתמחה מזה שנים בסחר-רקקעות. עד לפני קום מדינת ישראל היה בנבנישתי אחד הסוחרים הידועים של ארץ-ישראל, ייצג יחד עם אביו את חברת גורות-החשמל טונגסראם. קמה מדינת ישראל, ועסקי הייבוא שוב לא היו נחלתם של הסוחרים החתיקים. הוקמו גם מפעלים מקומיים לייצור גורות, ושוב לא היה צורך בסוכני טונגסראם.

בנבנישתי ביקש להיות סוכן-מכירות של מפעל מקומי, אך לא ניתן לו. יש לו רק אפשרות אחת, סיפר או למכרו, או לשבת כאן ולגזוע, או לעזוב. כי עכשיו נותנים רק לאנשי-שדומנו. הוא בחר בדרך השנייה. מתוך כוונה לשוב ארצה באחד הימים לא מכר את הבית השייך לו, ברחוב החשמל בתל-אביב.

★ ★ ★

צדק לפי כרטיס מפלגה

תוצאות ההרס שנורע בשורות ה-משטרה, בימי יחזקאל סהר, פוזרות כיום על פני העולם כולו. בארצות-הברית לבד יושבים למעלה מתריסר קצינים שגורו אשו מן האחירה והתנאים השוררים במש-טרת ישראל, פשטו את מדיהם ואת אורתו-תם הישראלית והיגרו. זאב פרומרמן, לשע-בר מפקח ראשון, הוא אחד מהם.

פרומרמן, כיום בן 45, עלה מאודיסה עם הוריו בהיותו בן 10. הוא למד בפנימיה ה-חקלאית במקוה-ישראל, ובמשך תקופת-מה, אחרי סיום לימודים, עבד כנהג מונית בחי-פה. ב-1936, כאשר פרצו המאורעות, התנדב לפי צו המוסדות הלאומיים למשטרת המנדט. תחילה שירת כנהג במשוריי, עסק בתפ-קידו סיוור ולחיימה בכנופיות הערביות. אך פרומרמן בעל המרץ לא הסתפק בישיבה ליד ההגה; הוא עבר למשטרת הרוכבים, הצטיין כרוכב מצויין וכאחד החוקרים הטובים ב-אזורי הכפרים הערביים והעבריים כאחד. הוא שלט היטב בשלוש השפות הרשמיות (אנגלית, ערבית, עברית), הועלה לדרגת סמל שני. עם קום משטרת ישראל החל מארגן את הקמתה של נפת התיכון בחדרה, וכה לדרגת קצין. הוא עבד במרחב זכרון-יעקב-חדרה-כרכור, הועבר כעבור כמה שנים צפונה, לנפת עכו.

באותה תקופה הוקמו קיבוצים וישובים עבריים חדשים בגליל העליון, ואלה החלו דוחקים את רגליהם של הרועים הערביים, אשר היו רגילים לעלות עם עדריהם על אדמות שהיו עד אז ערביות. כדי לגרשם מאדמות אלה, נהגו אנשי המשקים לירות על העדרים. כאשר היו מתלוננים בפני קצין המשטרה אריה דיאמנט, בעצמו איש קבוץ, נתקלו תמיד בקיר אטום.

באחד המקרים פתח שומר של אחד המש-קים באש על עדר ערבי כדי לגרשו, הרג פרה. זהו פשע, המוגדר בחומרה רבה בחוק הפלילי המפקח זאב פרומרמן עשה את ה-מוטל עליו, עצר את היורה והחרים את נשקו. אנשי המשקים העבריים באזור געשו, דרשו את שיחרור העצור. אך השוטר החתיק עמד בשלו, אולם הוא לא ידע כי כאשר חתם שופט השלום על פקודת-המעצר המבוקשת, היה זה כאילו חתם על סוף הקריירה המשטרית של פרומרמן.

בעל המשמר הופיעה כתבה נגד מעשהו של קצין המשטרה; משקי הסכיבה נשבעו לא לסלוח לו על המעשה; מפקדו אריה דיאמנט, שהתערב לטובת העצור, לא הסתיר את איבתו לפרומרמן. בהודעות הראשונה העמידו למשפט משמעתי, על העלבת שוטר. המשפט התקיים בפני המפקח הכללי יחזקאל סהר; במקום שני החוככים שהיו על כתפו בהיכנסו למטה, יצא פרומרמן עם שלושת הסרטים של סמל על שידול.

פרומרמן לא יכול היה לשאת את העונש, שנראה לו כנקמה על כי פגע באינטרסים מקודשים. הוא התפטר מן המשטרה, עבר לנהל את הנות התמרוקים שהוריש לו אביו, ברחוב אלנבי בתל-אביב. אך אחרי שנות השירות הארוכות, לא נראתה לו מכירת שפתונים כתכלית לחיים. הוא שקע בעגמת-נפש, החל טובל ממחלות שונות.

לתקופה קצרה, בימי מיבצע סיני, שוב נראה איתן ותכליתי. הוא שירת או בצה"ל, וכה לאות סיני. אולם משהוחלט על הנסיגה ארו את האות בקופסה נאה, החזירו לנשיא המדינה, "קיבלתי את האות עבור כיבוש שטחים", כתב, "עכשיו הששטחים הלכו, אין טעם להחזיק באות".

לפני שבעה חודשים חיסל הקצין-לשעבר את עסקיו, היגר לניו-יורק, לעבוד שם כפקיד בחברה מסחרית. לפני צאתו הסכיר למכרו: "כאן הכל הולך לפי כרטיס המפלגה. גם הצדק, אם שאר כאן אתהון ואמות".

★ ★ ★

ידידות במקום הנכון

קצין משטרה אחר, היושב כיום בארצות-הברית הוא יוסף שטייגר, 43, אשר עלה מפולין לפני 24 שנה. הוא הגיע לירושלים כסטודנט, למד בפקולטה למדעי-הרוח עד פרוץ מאורעות 1936. ואל, כמו פרומרמן, התניס למשטרה. הוא עלה לדרגת סמל זמני, הועבר לעמק יזרעאל כדי לעזור באירגון יחידות הגוטרים שהופקדו לשמור על הישובים העבריים. עם קום המדינה זכה לקצונה.

יוסף שטייגר התגאה בכך שהוא איש מקצוע. בשעות הפנאי תמיד נראה שקוע בספרי לימוד משטרתיים, ובביצוע תפקידיו היה ידוע כפקדן מעל למקובל. סיפר עליו השבוע

איש מחברי קיבוץ מעברות, על כביש חיפה-תל-אביב, לא העלה בדעתו כי גד גולדמן מתכוון לעזוב את הארץ. החבר החתיק, שהגיע לקיבוץ השומר הצעיר לפני 20 שנה, במסגרת עליית-הנוער מגרמניה, נראה כסלע איתן שאין מקצעים אותו — אחת מאבני-היסוד שעליהן בנוי המשק.

הוא היה נשוי ואב לשני ילדים, בני ארבע ושבע, שימש עד לפני כשנתיים כגויזר הקיבוץ. כאשר השתחרר מתפקיד זה, היה זה כדי לקבל תפקיד אחראי לא פחות: מרכז אזורי בחברת חריש. מטעם קיבוץ מעברות.

בתחילת השבוע שעבר התייצב גד במזכירות המשק, הודיע לפתע על כוונתו לעזוב את הקיבוץ. הוא לא פירט מה בדיוק תוכניותיו לעתיד; רק נטל את משפחתו ויצא. כעבור יומיים הגיע מיברק למזכירות המשק: משפחת גולדמן עזבה את הארץ, בדרכה לארצות-הברית. שם מחכה לגד אחיו; בעזרת הפיצויים שהוענקו לו מכספי השילומים מגרמניה ינסה חבר הקיבוץ לבנות לעצמו חיים חדשים.

מרוע עזב? השיב על כך השבוע חברו למשק של גולדמן: "השד יודע". הרחיב אחר: "לא היה מבטוח כנראה. האוירה בארץ בכלל — וגם בקיבוצים — השתנתה כנראה והוא לא היה מוכן להמשיך בתנאים אלה. ביחוד כשלרשותו עמדו לפתע סכומי-כסף גדולים מהשילומים. הוא בחר בדרך הקלה".

את הסידורים לקבלת כספי השילומים עשה גולדמן לפני ארבעה חודשים, עת שהה

החזן
שבתי אקרמן, לשעבר חזן בבית-הכנסת הגדול בתל-אביב, יושב עתה בדטרויט שבארצות-הברית. החזן המעולה ירד מן הארץ לא רק מחמת התנאים הכלכליים, אלא גם מחוסר היחס שמגלים לערכי-תרבות.

הקצין
זאב פרומרמן שירת עשרים שנה במשטרה. כאשר הסתכסך עם מפקדו, על רקע מילוי תפקידו כחוק, הורד בדרגה, כיום חפיד בניו-יורק.

באירופה בהיותו חבר קיבוץ. בטרם צאתו סופית מן הארץ, הספיק לקבל כאלף ל"י, על-חשבון משכורתו מזרשי, השייכת לקיבוץ.

★ ★ ★

מוסר עסקים פגום

אברהם תהומי הוא אחד ממיסדי האצ"ל. כל ימי בגרותו שירת במחתרת, תחילה כמפקד ראשי של האצ"ל ומאוחר יותר כאחד מעמודי התווך של ההגנה, נחשב לאחד מאנשי הצבא הגדולים בארץ. רוב מפקדי ההגנה, האצ"ל ולח"י היו חניכיו. רק לאחר קום המדינה פנה לעסקים. היתה לו באותם הימים תוכנית: להקים בית-משרדים גדול במרכז המסחרי של תל-אביב, על מיגרש שהיה שייך למשפחת בנין. כיום עומד שם בית רוטמנו, פסאג'י-הענק הראשון של תל-אביב. את תהון הדרוש לרכישת המגרש והקמת הבנין הבטיח על-ידי אירגון קבוצת בעלי-הון ידועים.

בין קבוצת המשקיעים לבין בעלי המגרש הושג הסכם. אולם לפני שאפשר היה לבצע את העסקה הובא העניין לניסוח חוזה כתוב, על-ידי פרקליטה של משפחת בנין, שמונה כעבור זמן לתפקיד דיפלומטי חשוב בשירות-החץ הישראלי. אחד השותפים, חיים ליבוביץ, בעל בית-חרושת עץ הזית, ברגע של רוממות-רוח, סיפר לפרקליט על תוכנית הססאג', הפרקליט האזין ברוב אדיבות, וכאשר הגיעה השעה לערוך את הדברים בכתב דחה זאת למועד מאוחר יותר: כי כבר הגיעה שעת תפילת מנחה והוא היה צריך להתמלל בבית-הכנסת.

מן הפרקליט עברו פרטי העסקה לידעת אחיו, איש-כספים מפורסם בירושלים, זה תפס את גודל האפשרויות הטמונות ברעיון, החל מגייס קבוצת בעלי-הון שניה שתרכוש את המגרש ותקים עליו בנין משלה. וכך היה. הקבוצה החדשה רכשה את המגרש, בית רוטמנו קם לתפארת ואברהם תהומי נחל אכזבה מרה — לאו דחקה בשל אבדן מקור פרנסה, אלא בגלל מוסר-העסקים בו נפגש.

קודם לכן אף ניסה תהומי למצוא עמדה מתאימה במערכת הבסתון או בממשלה אך לא מצא לפניו דלת פתוחה, בשל עברו. הוא עזב את הארץ במרירות, גר כיום בלוס-אנג'לס,